శ్రీరస్తు.

ఆశ్వలాయన బ్రహ్మయజ్ఞ తర్పణ ప్రయోగము.

(సమంత్ర కారికా సమేతము)

ఇయ్యది

కొలులూరు గ్రామ వాస్తవ్యులగు,

బ్రహ్మశ్రీ ... నరసయ్య శాస్త్రులవారి జ్యేష్ఠపుత్రుడగు

విశ్వనాథశాస్త్రి దత్తపుత్రుడు బ్రహ్మన్నశాస్త్రి

అనువాదిత టిప్పణులతో వ్రాయబడి

... గ్రామ వాస్తవ్యులగు

మహారాజశ్రీ చిత్తలూరి శంకరనారాయణ రావు పంతులుగారి కుమారులు

సుబ్బారావు పంతులుగారి

ద్రవ్య సహాయముచే

మొదటికూర్పు 1000 ప్రతులు.

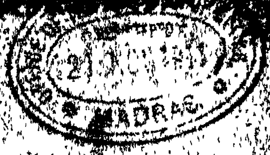
కాకినాడ.

విద్యావిలాస ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రించి ప్రకటింపబడియె.

1911

శ్రీనల్లభాంప్రసేనసీమహానంచరీకః । శ్రీచిత్తలూరివరవంశసుధాబ్ధి చంద్రః । శ్రీసుబ్బరావు మహనీయశుభాభిధానః । జీయాచ్చిరం సుగుణసచ్చ్యుత కాంతియుక్తః॥

వెల ౪ అణాలు

శ్రీరస్తు

శ్రీ మహాగణాధిపతయేనమః

ఆశ్వలాయన బ్రహ్మయజ్ఞ తర్పణ ప్రయోగః.

1 పురాణాచమనం.

ఓం కేశవాయస్వాహా ... ఓం శ్రీకృష్ణాయనమః ॥

2 శ్రుత్యాచమనం.

ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం స్వాహా । ఓంభర్గోదేవస్య ధీమహిస్వాహా । ఓం ధియోయోనః ప్రచోదయాత్స్వాహా । ఓం ఆపోహిష్ఠామ యోభువః । ఓం తానఊర్జేదధాతన । ఓం మహేరణాయచక్షసే । ఓం యోవశ్శివత మోరసః । ఓం తస్యభాజయతేహనః । ఓంఉశతీరివమాతరః ఓం తస్మా అరంగమామవః । ఓం యస్యక్షయాయజిన్వథ।ఓంఆపోజనయథాచనః ఓం భూః । ఓం భువః । ఓం స్వః । ఓం మహః । ఓం జనః । ఓం తపః । ఓం సత్యం । ఓం ఆపః । ఓం జ్యోతిః । ఓం రసః । ఓం అమృతం బ్రహ్మ । ఓం భూర్భువస్స్వరోం ॥

3 భూశుద్ధ్యాదికం

పృథివ్యాం ... ఏవంగుణ విశేషణవిశిష్టాయాం శుభతిథౌ । శ్రీమాన్ గోత్రః నామధేయః । ధర్మపత్నీసమేతోహం । శ్రీమతః గోత్రస్య నామధేయస్య ధర్మపత్నీసమేతస్య మమ । క్షేమస్థైర్యవిజయాభయాయు

రారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం। ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం। సమస్తపాపక్షయార్థం। స్వాధ్యాయవిచ్ఛేదకత్వార్థం। సూత్రోక్తదేవతాఉద్దిశ్య। సూత్రోక్తదేవతాప్రీత్యర్థం। దేవఋష్యాచార్యపితౄనుద్దిశ్య। దేవఋష్యాచార్యపితృప్రీత్యర్థం। స్వాధ్యాయాధ్యయనాత్మకనిత్యబ్రహ్మయజ్ఞేనయక్ష్యే ॥

4 స్మృత్యాచమనం.

త్రిరాచమ్యద్విజః పూర్వం ద్విర్మార్జనమథాచరేత్। ఉపస్పృశేత్సవ్యపాణిం పాదౌ చప్రోక్షయేత్తతః। శిరసిచక్షుషీతథానాసాయాంశ్రోత్రదేశకే హృదయేచతథా నాభౌ ప్రోక్షణం సమ్యగాచరేత్। అత్రప్రణవేన త్రిరాచామేదిత్యాశ్వలాయనోక్తిః ॥

5 ఉపవేశనం,

దక్షిణోత్తరౌపాదౌ పాణీ పవిత్రవంతౌ సంధాయ ॥

6 ప్రణవాదిపూర్వక గాయత్రీపఠనం

బ్రహ్మయజ్ఞాత్పూర్వభావినీం గాయత్రీం సావిత్రీం సవ్యాహృతికాం సప్రణవాం పచ్ఛోర్ధర్చశః। ఋక్శః కరిష్యే ॥ ప్రణవస్య పరబ్రహ్మఋషిః పరమాత్మా దేవతా। దైవీగాయత్రీఛందః। వ్యాహృతీనాం విశ్వామిత్రగౌతమాత్రేయాఋషయః। అగ్నివాయుసూర్యాదేవతాః గాయత్ర్యుష్ణిగనుష్టుప్ఛందాంసి। గాయత్ర్యాః। విశ్వామిత్రఋషిః। సవితాదేవతా। గాయత్రీఛందః। బ్రహ్మయజ్ఞే వినియోగః। ఓంభూః తత్సవితుర్వరేణ్యం। ఓంభువః। భర్గోదేవస్యధీమహి। ఓంస్వః। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥ ఓంభూః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి। ఓంభువః। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥ ఓంస్వః। తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥

7 బ్రహ్మయజ్ఞః

అగ్నిమీళేవనమధుచ్ఛందాఅగ్నిర్గాయత్రీ । బ్రహ్మయజ్ఞేవినియోగః । ఓంఅగ్నిమీళేపురోహితంయజ్ఞస్యదేవమృత్విజం । హోతారంరత్నధాతమం । అగ్నిః పూర్వేభిరృషిభిరీడ్యోనూతనైరుత ।సదేవాం ఏహవక్షతి ॥ అగ్నినారయిమశ్నవత్పోషమేవదివేదివే । యశసంవీరవత్తమం ॥ అగ్నేయం యజ్ఞమధ్వరం విశ్వతః పరిభూరసి । సఇద్దేవేషుగచ్ఛతి। అగ్నిర్హోతాకవిక్రతుస్సత్యశ్చిత్రశ్రవస్తమః । దేవోదేవేభిరాగమత్ ॥ యదంగదాశుషేత్వమగ్నే భద్రంకరిష్యసి । తవేత్తత్సత్యమంగిరః ॥ ఉపత్వాగ్నేదివేదివేదోషావస్తర్ధియావయం। నమోభరంతఏమసి ॥ రాజంతమధ్వరాణాం గోపామృతస్యదీదివిం । వర్ధమానంస్వేదమే ॥ సనఃపితేవసూనవేగ్నే సూపాయనోభవ । సచస్వానస్స్వస్తయే ॥ ఓంతరత్సమందీత్యస్యసూక్తస్య । అవత్సారఋషిః । పవమానసోమోదేవతా । గాయత్రీఛందః । బ్రహ్మయజ్ఞేవినియోగః । ఓంతరత్సమందీధావతి ధారాసుతస్యాంధసః। తరత్సమందీధావతి। ఉస్రావేదవసూనాం మర్తస్యదేవ్యవసః । తరత్సమందీధావతి ॥ ధ్వస్రయోః పురుషంత్యోరా సహస్రాణిదద్మహే ॥ తరత్సమందీధావతి ॥ ఆయయోస్త్రింశతంతనా సహస్రాణిచదద్మహే । తరత్సమందీధావతి ॥ జాతవేదసఇత్యస్య మంత్రస్య । మరీచిపుత్రః । కశ్యపఋషిః । జాతవేదా అగ్నిర్దేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః । బ్రహ్మయజ్ఞేవినియోగః । ఓంజాతవేదసే సునవామ సోమమరాతీయతో నిదహాతివేదః సనఃపర్షదతిదుర్గాణి విశ్వానావేవసింధుందురితాత్యగ్నిః॥ త్ర్యంబకమిత్యస్యమంత్రస్యమైత్రావరుణోవసిష్ఠఋషిః।త్ర్యంబకో దేవతా । అనుష్టుప్ఛందః । బ్రహ్మయజ్ఞేవినియోగః । ఓంత్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనం । ఉర్వారుకమివ బంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ అథమహావ్రతం । ఏషపంథా ఏతత్కర్మ । అథాతస్సంహితాయా ఉపనిషత్ । విదామఘవన్విదా। మహావ్రతస్యపంచవింశతింసామిధేన్యః। అగ్నిర్వైదేవానా మవమోవిష్ణుఃపరమః। అథైతస్యసమామ్నాయస్య। ఇషేత్వోర్జేత్వా। భద్రంకర్ణేభిశ్శృణుయామదేవాః । బ్రహ్మసంధత్తంతన్మే

జిన్వతం। అథాతో దర్శపూర్ణమాసౌ వ్యాఖ్యాస్యామః। అగ్న ఆయాహి వీతయే। శంనో దేవీరభిష్టయే। సమామ్నాయ స్సమామ్నాతః। వృద్ధిరాదైచ్। మయరసతజభనలగసమ్మితం। అథశిక్షాం ప్రవక్ష్యామి। పంచసంవత్సరమయం। గౌః-గ్మా-జ్మా-క్ష్మా। అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా। అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా॥ తచ్ఛంయోరిత్యస్య మంత్రస్య-శంయుఋషిః-విశ్వేదేవా దేవతాః-శక్వరీఛందః। బ్రహ్మయజ్ఞే వినియోగః। ఓం తచ్ఛంయోరావృణీమహే। గాతుం యజ్ఞాయ గాతుం యజ్ఞపతయే। దైవీస్వస్తిరస్తు నః। స్వస్తిర్మానుషేభ్యః। ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజం శంనో అస్తు ద్విపదే। శం చతుష్పదే॥ ఓం నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే మహతే కరోమి॥ ఇతి త్రిః। ఓం। ఓం శాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః॥ ఇతి బ్రహ్మయజ్ఞవిధిః॥

8 తర్పణసంకల్పః

ప్రాణానాయమ్య- దేశకాలౌ సంకీర్త్య- శ్రీమాన్ - గోత్రః- నామధేయః- ధర్మపత్నీ సమేతోహం। శ్రీమతః- గోత్రస్య- నామధేయస్య - ధర్మపత్నీ సమేతస్య- మమ- క్షేమస్థైర్య విజయాభయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం। ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం। సమస్తపాపక్షయార్థం స్వాధ్యాయ ప్రీత్యర్థం- సూత్రోక్త దేవతా ఉద్దిశ్య- సూత్రోక్త దేవతా ప్రీత్యర్థం। దేవఋష్యాచార్యపిత్రూనుద్దిశ్య। దేవఋష్యాచార్యపితృప్రీత్యర్థం-మయాకృత బ్రహ్మయజ్ఞాంగత్వేన। దేవఋష్యాచార్య పితృతర్పణం కరిష్యే॥

9 దేవతర్పణం.

దేవతాస్తర్పయతి। అగ్నిస్తృప్యతు। విష్ణుస్తృప్యతు। ప్రజాపతిస్తృప్యతు। బ్రహ్మా తృప్యతు। వేదాస్తృప్యంతు। దేవాస్తృప్యంతు। ఋషయస్తృప్యంతు। సర్వాణిఛందాంసితృప్యంతు। ఓంకారస్తృప్యతు। వషట్కారస్తృప్యతు। వ్యాహృతయస్తృప్యంతు। సావిత్రీతృప్యతు। యజ్ఞాస్తృప్యంతు। ద్యావాపృథివ్యౌతృప్యేతాం। అంతరిక్షంతృప్యతు। అహోరా

క్షేత్రాణి తృప్యంతు । సాంఖ్యాస్తృప్యంతు । సిద్ధాస్తృప్యంతు । సముద్రా స్తృప్యంతు । నద్యస్తృప్యంతు । గిరయస్తృప్యంతు । క్షేత్రౌషధివనస్పతి గంధర్వాప్సరసస్తృప్యంతు । నాగాస్తృప్యంతు । వయాంసి తృప్యంతు । గావస్తృప్యంతు । సాధ్యాస్తృప్యంతు । విప్రాస్తృప్యంతు । యక్షాస్తృప్యంతు । రక్షాంసి తృప్యంతు । భూతాని తృప్యంతు । ఏవ మంతాని తృప్యంతు ॥

10 ఋషితర్పణం.

అథఋషయః । శతర్చినస్తృప్యంతు । మాధ్యమాస్తృప్యంతు । గృత్సమదస్తృప్యతు । విశ్వామిత్రస్తృప్యతు । వామదేవస్తృప్యతు । అత్రిస్తృప్యతు । భరద్వాజస్తృప్యతు । వసిష్ఠస్తృప్యతు । ప్రగాథాస్తృప్యంతు । పావమాన్యస్తృప్యంతు । క్షుద్రసూక్తాస్తృప్యంతు । మహాసూక్తాస్తృప్యంతు ॥

11 సనకాదితర్పణం.

సనకస్తృప్యతు । సనందనస్తృప్యతు । సనాతనస్తృప్యతు । సనత్కుమారస్తృప్యతు । కపిలస్తృప్యతు । అసురిస్తృప్యతు । వోఢుస్తృప్యతు । పంచశిఖస్తృప్యతు ॥

12 సుమంత్వాదితర్పణం.

(ఆచార్యతర్పణం)

ప్రాచీనావీతీ । సుమంతుజైమిని వైశంపాయన పైలసూత్ర భాష్య భారతమహాభారత ధర్మాచార్యాస్తృప్యంతు । జానంతిబాహవి గార్గ్య గౌతమశాకల్య బాభ్రవ్య మాండవ్య మాండూకేయాస్తృప్యంతు । గార్గీ వాచక్నవీ తృప్యతు । వడవాప్రాతిథేయీ తృప్యతు । సులభామైత్రేయీ తృప్యతు । కహోళంతర్పయామి । కౌషీతకం తర్పయామి । మహాకౌషీతకంతర్పయామి । పైంగ్యంతర్పయామి । మహాపైంగ్యంతర్పయామి ।

సుయజ్ఞంతర్పయామి । సాంఖ్యాయనంతర్పయామి । ఐతరేయంతర్పయామి । మహైతరేయంతర్పయామి । శాకలంతర్పయామి । బాష్కలంతర్పయామి । సుజాతవక్త్రింతర్పయామి । ఔదవాహింతర్పయామి । మహౌదవాహింతర్పయామి । సౌజామింతర్పయామి । శౌనకంతర్పయామి । ఆశ్వలాయనంతర్పయామి । యేచాన్యే ఆచార్యాస్తే సర్వేతృప్యంతు ॥

13 (అదివ్య) పితృతర్పణం.

మృతపితృకశ్చేత్కుర్యాత్

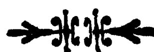
ప్రాచీనావీతీ । ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిథౌ । ప్రాచీనావీతీ । అస్మత్పితౄనుద్దిశ్య । అస్మత్పితృప్రీత్యర్థం - అస్మత్పితృతర్పణంకరిష్యే॥ పితరం- శర్మాణం- గోత్రం- వసురూపం - స్వధానమస్తర్పయామి॥ ఇతిప్రకారేణ "ఆగంపితరఃస్వధానమస్తే,, త్యాదిశ్లోకోక్తాన్పితౄంస్తర్పయేత్ ॥

14 ధర్మాంజలిః

ఆబ్రహ్మస్తంబపర్యంతం దేవర్షి పితృమానవాః । తృప్యంతు పితరస్సర్వేమాతృమాతామహాదయః । అతీతకులకోటీనాం సప్తద్వీపనివాసినాం ఆబ్రహ్మభువనాల్లోకా దిదమస్తుతిలోదకం ॥ ఇతిధర్మాంజలిందద్యాత్ ॥

15 వస్త్రనిష్పీడనం.

యేకేచాస్మత్కులేజాతా అపుత్రాగోత్రిణో మృతాః । తేగృహ్ణంతు మయాదత్తం వస్త్రనిష్పీడనోదకం ॥ ఇతి వస్త్రంనిష్పీడ్య । ద్విరాచమ్య । తిలకం బిభృయాత్ ॥ తతో మాధ్యాహ్నిక సంధ్యావందనం కుర్యాత్ ॥ ఇతిబ్రహ్మయజ్ఞతర్పణయోః ప్రయోగః ॥

శ్రీరస్తు

ఆశ్వలాయన బ్రహ్మయజ్ఞ తర్పణ ధర్మాః

1 బ్రహ్మయజ్ఞలక్షణం.

తత్స్వరూప మాహాశ్వలాయనః ॥ సూ ॥ యత్స్వాధ్యాయమధీతే స బ్రహ్మయజ్ఞః ॥ ఇతి ॥ తచ్చాధ్యయనం స్వశాఖామంత్రాణామేవ । తదుక్తం లింగపురాణే । స్వశాఖాధ్యయనం విప్ర బ్రహ్మయజ్ఞవిధౌ స్మృతం । ఇతి ॥

2 బ్రహ్మయజ్ఞప్రారంభః

ఉపనీతేన కర్తవ్యం సాయంసంధ్యాద్యుపాసనం । ఆరభేద్బ్రహ్మయజ్ఞం తు మధ్యాహ్నే తు పరేహని ॥

3 సంసృష్టభ్రాతౄణాం బ్రహ్మయజ్ఞః

సంసృష్టా భ్రాతరః కుర్యుర్బ్రహ్మయజ్ఞం పృథక్పృథక్ ॥

4 బ్రహ్మయజ్ఞకాలః

1 ఆవర్తనే వగాహ్యాపః కుశపాణిస్తు బహ్వృచః । బ్రహ్మయజ్ఞం ప్రకుర్వీత సంధ్యాం మాధ్యాహ్నికీం తతః ॥ ఆవర్తనే=మధ్యాహ్నే ॥

2 తస్య కాలమాహ శ్రుతిః ॥ ఉదిత ఆదిత్య ఇతి । మధ్యందినే ప్రబలమధీయీతేతి చ ॥ ఉదిత ఇత్యుదయకాలో న వివక్షితః । తస్య హోమకాలత్వాత్ । అతస్తదనంతరకాల ఏవ గ్రాహ్యః । తదాహ బృహస్పతిః । న చార్వాక్తర్పణాత్కార్యః పశ్చాద్వా ప్రాతరాహుతేః । వైశ్వదేవావసానే వా నాన్యదర్ధైపరిద్ధకం ॥ ప్రాతరాహుతేః పశ్చాత్తర్పణాత్పూర్వం కార్య ఇత్యర్థః

ర్థః ॥ తర్పణాదపూర్వాహ్ణే స్నానాదనమేవోక్తం । ఏతదేవాభిప్రేత్య యాజ్ఞవల్క్యః । ఉపేయాదీశ్వరం చైవ యోగక్షేమార్థసిద్ధయే స్నాత్వా దేవాన్పితౄంశ్చైవ తర్పయేదర్చయేత్తథా ॥ ఇతి ॥ అలబ్ధస్య లాభో యోగః ॥ స్థితస్యపరిపాలనం క్షేమః । ఈశ్వరం అప్రతిషిద్ధం ధనికం । అనేనధనార్జనరూపం ద్వితీయభాగకృత్యముక్తంభవతి । తదనంతరం స్నాత్వేత్యుక్తత్వాన్మధ్యాహ్నకాలః ఫలితః ॥

3 ప్రాగూర్ధ్వంవాభవేదేతద్వైశ్వదేవాఖ్యకర్మణః॥

5 స్వాధ్యాయాధ్యయననియమః

సూ॥ అథస్వాధ్యాయవిధిః ప్రాగుదగ్వా గ్రామాన్నిష్క్రమ్యాప ఆప్లుత్య శుచౌ దేశే యజ్ఞోపవీత్యాచమ్యాక్లిన్నవాస దర్భాణాంమహదుపస్తీర్య ప్రాక్కూలానాం తేషు ప్రాఙ్ముఖ ఉపవిశ్యోపస్థం కృత్వా దక్షిణోత్తరౌ పాణీసంధాయ పవిత్రవంతౌ విజ్ఞాయతే అపాం వా ఏష ఓషధీనాం రసో యద్దర్భాః సరసమేవ తద్బ్రహ్మ కరోతి ద్యావాపృథివ్యోస్సంధిమీక్షమాణస్సంమీల్య వా యథా వా యుక్తమాత్మానం మన్యేత తథా యుక్తోఽధీయీత స్వాధ్యాయం పవిత్రవంతౌ కృత్వేత్యర్థః । పాదావపి దక్షిణోత్తరౌ కృత్వేత్యపిబోద్ధవ్యం । బ్రహ్మయజ్ఞమూలభూతశ్రుతౌ తథైవ ప్రతిపాదితత్వాత్ ॥

6 బ్రహ్మయజ్ఞదేశః

గ్రామాత్ప్రాచ్యాముదీచ్యాం వా యా వా దిక్స్యాదనిందితా । అపోవగాహ్య తు స్నాయాదుపవీత్యేవ సద్విజః । ధౌతశుక్లాంబరః కుర్యాత్కర్మాంగాచమనం తతః । దర్భాన్బహూన్ శుచౌ దేశే ప్రాగగ్రాన్ స్తృణీయాత ॥

7 స్నానం.

ఉత్తమం తు నదీస్నానం తటాకే మధ్యమం స్మృతం । కూపస్నానం తు సామాన్యం భాండస్నానం వృథా భవేత్ ॥ సమంగం తు మరిక శ్చేద్గృహే వా

స్నానమాచరేత్ । స్వయంచైవాధశిష్యైర్వాపుత్రైర్వోద్ధృతవారిణా ॥ సద్యాదిషుస్నానవిధిరిపే థాదికం అస్మల్లిఖితేస్నానాదిప్రయోగ గ్రంథ ద్రష్టవం

8 వస్త్రధారణం.

అష్టహస్తంనవం శ్వేతంసదశంధౌతమంబరం । శుష్కంచ ధారయేద్విద్వాన్ సర్వకర్మసుసాధనం ॥ స్నానం దానంజపంహోమం స్వాధ్యాయం పితృతర్పణం (పితృకర్మచ ఇతిపాఠాంతరం) నైకవస్త్రోద్విజః కుర్యాచ్ఛ్రాద్ధభోజనసత్క్రియాః ॥ సదోపవీతవద్ధార్యం వాసస్సకలకర్మసు ॥ సహాయజ్ఞోపవీతేన బధ్నీయాచ్ఛ్రాద్ధకర్మణి ॥ వస్త్రధారణవిశేషా అస్మల్లిఖితే స్నానాదిప్రయోగ గ్రంథే ద్రష్టవ్యః॥

9 ఉపవేశనం

దర్భేషూపవిశేత్కర్మణ్యత్ర ప్రాఙ్ముఖపవసన్॥

10 ఆసననియమః

1 నకుర్యాదాసనస్థోవై బ్రహ్మయజ్ఞంకదాచన । ద్విజానామర్చనంచైవతద్వదాచమనక్రియాం॥

2 కంబళేవాజినేపీఠే కుశాసనవినాసనే । నకుర్యాదుపవిష్టోవైబ్రహ్మయజ్ఞంద్విజార్చనం॥

11 దర్భనియమః

ద్వాదర్భాదక్షిణేహస్తేవామేత్రీ నాసనేసకృత్ । ఉపవీతేశిఖాయాం చపాదమూలేసకృత్సకృత్ ॥

12 భూమేరశుచిత్వనిర్ణయః

కేశభస్మతుషాంగారకంటకాస్థిమృత్కలా । భవేన్మహీతలం యస్మాచ్ఛుద్ధిస్తాస్మరణంతతః॥

13 ఉపస్థలక్షణం

1 కృత్వోపస్థకరేసవ్య ఉత్తానే ప్రాగ్దిగంగుళౌ । పవిత్రే స్థాపయేదుక్తే ప్రాగగ్రే దక్షిణేనతు। సవ్యంచం ప్రాగంగుళిం తేనసందధ్యాద్దక్షిణం కరం॥ వా॥ సవ్యం పాణిం ప్రాగంగుళిముత్తానం విధాయతస్మిన్ పవిత్రే ప్రాగగ్రే కృత్వా దక్షిణం పాణిం న్యంచం ప్రాగంగుళిం తేనసందధ్యాత్ ॥

2 ఆశ్వలాయనః॥ సవ్యస్య పాణేరంగుష్ఠ ప్రదేశిన్యౌస్తు మధ్యగాః । దక్షిణస్యాంగుళీర్న్యస్య చతస్రోంగుష్ఠ వర్జితాః । తథా సవ్యకరాంగుష్ఠం దక్షిణాంగుష్ఠ వేష్టితం । సంబంధమేనం కుర్వీత సవ్యేన దక్షిణస్యతు । వామంచ పాదయోర్జంఘుం దక్షిణం స్యాత్సముస్నతం । పాదే వామే న్యసేత్పాదం దక్షిణం స్యాదుపస్థకం॥

3 జంఘామూలే న్యసేద్వామే గుల్ఫం దక్షిణపాదతః । ప్రాగాసీనః కుశే ష్వేవముపతిష్ఠన్ప్రదేవిదుః॥

14 దృష్టినియమః

ఊర్ధ్వం తిర్యగధస్తాద్వానేక్షేతయదివాక్షిణీ। సంమీల్య రోనవాత్మానముపమాహితమనాభవేత్ ॥

15 ఆచమనార్హోదకం

అద్భిస్సముద్ధృతాభిస్తు హీనాభిః ఫేనబుద్బుదైః । వహ్నినాసచతప్తాభిరక్షారాభిరుపస్పృశేత్ ॥

16 ఆచమనవిధిః

1 ఆచమ్యబహ్వృచః కుర్యాద్బ్రహ్మయజ్ఞంచ తర్పణం । తతో నిష్పీడ్య వస్త్రమేవ సవ్యముపవీతం సమాచరేత్ ॥

ఇత్యుక్త త్వాదాశ్వలాయనానాం బ్రహ్మయజ్ఞాదనంతరం దేవర్ష్యాచార్య పితృతర్పణాత్ప్రాక్పునరాచమనం నాస్తీత్యర్థః॥

2 సమాచమ్యయజుశ్శాఖీ బ్రహ్మయజ్ఞం సమాచరేత్ । పునరాచమ్య దేవాదీంతర్ప్య పునరాచమేత్ ॥

17 ఆచమననియమః

1 సపవిత్రేణహస్తేన కుర్యాదాచమనక్రియాం । నోచ్ఛిష్టం తత్పవిత్రంతు భుక్తోచ్ఛిష్టంతు వర్జయేత్ ॥

2 ఉభయత్రస్థితైర్దర్భైస్సమాచామతియోద్విజః । సోమపానఫలం తస్యభుక్త్వాయజ్ఞఫలంలభేత్ ॥ ఉభయత్ర-హస్తద్వయే॥

3 అంతర్జానుశ్శుచౌదేశే ఉపవిష్ట ఉదఙ్ముఖః । ప్రాగ్వాబ్రాహ్మణతీర్థేనద్విజోనిత్యముపస్పృశేత్ ॥

18 ఆచమనకాలేధార్య పవిత్ర లక్షణం.

అనంతర్గర్భితం సాగ్రం కౌశం ద్విదళమేవచ । ప్రాదేశమాత్రం విజ్ఞేయం పవిత్రం యత్రకుత్రచిత్ ॥ కుశాలాభేద్విజశ్రేష్ఠః కాశైః కుర్వీతయత్నతః । తర్పణాదీనికర్మాణి కాశాఃకుశసమాస్స్మృతాః ॥

19 దశవిధదర్భాః

కుశాఃకాశాయవాదూర్వా ఉశీరాశ్చసకుందురాః । గోధూమావ్రీహయోమౌంజా దశదర్భాః ప్రకీర్తితాః ॥ ఏతాస్సర్వాభావ్యనుకుర్వీత పూర్వాభావేపరః పరః ॥

20 ఆచమనేనిషేధః

1 సోపానస్థోజలస్థోవా ముక్తకేశోధవాసరః । ఉష్ణీషీవాపినాచామేద్వస్త్రేణాబద్ధ్యవాశిరః॥

2 అపఃకరనఖస్పృష్టాయ ఆచామతివైద్విజః । సురాంపిబతిసవ్యక్తం యమస్యవచనంయథా॥

3 కంఠంశిరోవాప్రావృత్యరథ్యాపణగతోపివా । అకృత్వాపాదయోశ్శౌచమాచాంతోప్యశుచిర్భవేత్ ॥

4 జాన్వోరూర్ధ్వంజలేతిష్ఠన్నాచాంతశ్శుచితామియాత్ । అధస్తాచ్ఛతకృత్వోపిసమాచాంతోనశుద్ధ్యతి॥

21 పురాణాచమనం

ఆదౌపురాణాచమనంకుర్యాత్ ॥ పురాణాచమనం అస్మల్లిఖితే సం ధ్యావందనగ్రంథే ద్రష్టవ్యం॥

22 శ్రౌతాచమనస్యావశ్యకత్వం

1 బ్రహ్మయజ్ఞేచ సర్వేషాంశ్రౌతాచమన మిష్యతే॥

2 మధ్యాహ్నేచపునస్స్నాత్వాధౌత శుక్లాంబరావృతః । శ్రుత్యుక్త విధినాచమ్యప్రాగాసీనఃకుశాసనే॥

23 శ్రౌతాచమనం

1 తతఃకర్మాంగశ్రౌతాచమనం కుర్యాత్ । శౌనకః॥ దేవ్యాఃపాదై స్త్రిభిఃపీత్వానాబ్లింగైర్నవభిస్స్పృశేత్ । సప్తవ్యాహృతిభిశ్చైవ శిరోమం త్రైశ్చపంచభిః॥

2 ఆశ్వలాయనః॥ గాయత్ర్యాశ్చపిబత్యాదావబ్లింగైర్నవభిస్స్పృశేత్। వ్యాహృతిభిశ్శిరోమంత్రైరంగాని బ్రహ్మయజ్ఞకే । పాణిగండద్వయంనో ష్ఠౌపాణీపాదౌశిరోముఖం । నాసాబిలేక్షిణీశ్రోత్రేనాభిహృన్మస్తకాంస కాన్॥ స్పృశేదితి శేషః॥ఆపోహిష్ఠేత్యాద్యాభి రాపోహిష్ఠామయోభువ,, ఇత్యా దినవభిః పాదైస్సప్తవ్యాహృతిభిశ్శిరోమంత్రైః పంచభిశ్చోక్తాన్యంగాని స్పృశేదిత్యర్థః॥

3 పునస్తదేవవివృణోతి। ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం। ఓంభర్గోదేవస్యధీ మహి। ఓంధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥ ఇత్యేతైస్త్రిభిఃపాదైస్స్వా హాంతైస్త్రి పర్యాయముదకంపిబేత్॥ ఓం ఆపోహిష్ఠామయోభువః। ఓం తానఊర్జేదధాతన, ఇతిమంత్రద్వయేనహస్తౌప్రక్షాలయేత్॥ ఓం మహే రణాయచక్షసే। ఓం యోవశ్శివతమోరసః । ఇతిద్వాభ్యాంమంత్రాభ్యాం గండద్వయంస్పృశేత్॥ ఓం తస్యభాజయతేహనః। ఓం ఉశతీరివమాతరః ఇత్యోష్ఠద్వయం॥ ఓం తస్మా అరంగమామవః। ఓం యస్యక్షయాయజి న్వథ। ఇతిపాణిపాదయుగళం॥ ఓం ఆపోజనయథాచనః।ఇతిశిరస్స్పృశేత్

ఓంభూః । ఇతిమూర్ధ్నిం॥ ఓంభువః । ఓంస్వః । ఇతినాసాబిలద్వయం ॥ ఓం మహః । ఓంజనః । ఇతి నేత్రద్వయం॥ ఓంతపః । ఓంసత్యం । ఇతి శ్రోత్రద్వయం ॥ ఓంఆపః । ఇతినాభిదేశః ॥ ఓం జ్యోతిః । ఇతి హృదయం ఓం రసః । ఇతి మస్తకం ॥ ఓంఅమృతంబ్రహ్మ । ఓంభూర్భువస్సువరోం ఇత్యం సద్వయం స్పృశేత్ ॥ సర్వత్రాంగ స్పర్శనే మధ్యేమధ్యే ఉదక స్పర్శః ॥

24 స్మృత్యాచమనం

స్మృత్యాచమనం అస్మల్లిఖితే సంధ్యావందన గ్రంథే దిష్టవ్యం । శ్రుత్యాచమన స్మృత్యాచమనయోరంగస్పర్శనే పురాణాచమనోక్తప్రకారేణైవ తత్తదంగుళిభిస్తత్తదంగాని స్పృశేత్ ॥

25 సంకల్పానంతరం ధార్యగ్రంధియుతపవిత్రలక్షణం

1. గ్రంధిర్యస్య పవిత్రస్యన తేనాచమనంచరేత్ । నోచ్ఛిష్టం తత్పవిత్రంతు భుక్త్వోచ్ఛిష్టంతు వర్జయేత్

2. బ్రహ్మయజ్ఞే జపేహోమే బ్రహ్మగ్రంధిర్విధీయతే । భోజనేవర్తులం ప్రోక్తం ఏవంధర్మోవిధీయతే॥

26 పవిత్రేదర్భసంఖ్యా

సప్తభిర్వాదర్భపింజూలైః కుర్యాద్బ్రాహ్మణ్యపవిత్రకం । పంచభిః క్షత్రియస్యైవ చతుర్భిస్తుతథావిశః । ద్వాభ్యాం శూద్రస్య విహితమంతరాణాంతథైవచ ।

27 పవిత్రగ్రంధిః

సంత్యజ్య వైష్ణవంమార్గం బ్రహ్మమార్గవినిర్మితం । నకృత్వాతు కుశేకృత్య పవిత్రమభిధీయతే॥

27 బ్రహ్మయజ్ఞతర్పణాదిషు పవిత్రస్యావశ్యకత్వం

1 జపేహోమే తథాదానే స్వాధ్యాయే పితృతర్పణే । అశూన్యంతు కరంకుర్యాత్సువర్ణరజతైఃకుశైః ॥

2 స్నానేదానే జపేయజ్ఞే స్వాధ్యాయేనిత్యకర్మణి । సపవిత్రౌ సదర్భౌవాకరౌకుర్వీతనాన్యథా ॥

28 పవిత్రే శ్రేష్ఠదర్భాః

1, సప్తపత్రాశ్శుభాదర్భాస్సితక్షేత్రసముద్భవాః । తేపవిత్రా ద్విజాతినాం దైవేపిత్ర్యేచకర్మణి॥

2. అప్రసూతాస్స్మృతాదర్భాః । ప్రసూతాస్తు కుశాస్స్మృతాః । సమూలాః కుతపాస్ప్రోక్తాశ్ఛిన్నాగ్రాస్తృణసంజ్ఞితాః॥

3. అచ్ఛిన్నాగ్రాన్సపత్రాంశ్చ సమూలాన్కోమలాన్ శుభాన్ । పితృదేవజపార్థంతు సమాదద్యాత్కుశాన్ద్విజః ॥

29 వర్జనీయదర్భాః

సమిత్పుష్పకుశాదీని శ్రోత్రియస్స్వయమాహరేత్ । శూద్రాహృతైః క్రయక్రీతైః కర్మకుర్వన్ వ్రజత్యధః ॥

30 దర్భమహిమా

1. కుశహస్తేనయజ్జప్తం దానంచైవకుశైస్సహ । కుశహస్తస్తుయో భుంక్తే తస్యసంఖ్యానవిద్యతే॥

2 కుశపూతంభవేత్స్నానం కుశేనోపస్పృశేత్తతః । కుశేనచోద్ధృతంతోయం సోమపానేనతత్సమం ॥

2. యథావజ్రం సురేంద్రస్య శూలంహస్తే హరస్యచ । చక్రాయుధం యథావిష్ణోరేవం విప్రకరేకుశాః ॥

31 బ్రహ్మయజ్ఞాంగభూః

నిమిత్తగోచరాణాం కర్మణాం ప్రయోగమేవాహ । సూత్రోక్తదేవతా ప్రీత్యై బ్రహ్మయజ్ఞస్య వ్యాఖ్యానం॥

32 బ్రహ్మయజ్ఞేతికర్తవ్యాని

సూ॥ ఓంపూర్వా వ్యాహృతయస్సావిత్రీ మన్వాహం చోద్ధరేచ్ఛక్త్యా మిత్యాత్రిరియం ॥ అథ స్వాధ్యాయమధీయీత ఋచో యజూంషి సామాన్యథర్వాంగిరసో బ్రాహ్మణాని కల్పాన్ గాథా నారాశంసీరితిహాస పురాణానీతి॥ వ్యా॥ ఋచ ఇతి బహువచనం శక్త్యపేక్షయా । అశక్తస్యైతు ఏకయాప్యృచా బ్రహ్మయజ్ఞసిద్ధిర్భవతి । యదా ఏకయా ఋచా బ్రహ్మయజ్ఞః క్రియతే తదా సావిత్రీ గాయత్రీ స్యాదితి ప్రత్యగాత్మప్రతీతి వస్తుస్థితిః । తథాచ బృహస్పతిః । యదధీతే స్వశాఖోక్త్యా తత్స్వాధ్యాయం ప్రచక్షతే । ఋచం వాథ యజుర్వాథ సామ గాథామథాపి వ ॥ తత్ర శ్రౌతస్మార్తసూత్రాణి కల్పా ఇత్యుచ్యంతే । గాథా నామ ఋగ్విశేషా ఇంద్రగాథాదయః "యదింద్రాదౌ దాశరాజ్ఞే" ఇత్యాదయః । నారాశంస్యశ్చ ఋచ ఏవ "ఇదంజనా ఉపశ్రుత" ఇత్యాదయః । ఇతిహాసం మహాభారతమాహుః । యత్ర సృష్ట్యాదిస్థితి ప్రతిసర్గాః కథ్యంతే తత్పురాణం॥ ఏవం యథాశక్త్యధీయీత॥

1. సూక్తాద్యన్యత మంపూర్వ్యాభిసంధాయ శక్తితః । ఓంపూర్వా వ్యాహృతీస్త్రిస్సమస్తాస్త్రింశ్చ వదేత్ ॥ పశ్చాద్ధర్మశ్చ సర్వాం సావిత్రీం త్రిర్వదేదథ । పూర్వోక్తప్రహితం యావత్ ధీత్య సమాహితః ॥ అగ్నిమీళ ఇతీత్యాదీ న్వేదాంశ్చాపి స్వశక్తితః । నమో బ్రహ్మణ ఇత్యేతాం త్రిరుక్త్వా ప్రణవం వదేత్ ॥

2. గ్రంథాంతరే॥ గాయత్రీం త్రిర్జపేత్పూర్వం చాగ్నిమీళే తతః పరం । యదంగేతి తతః ప్రోచ్య అగ్నిర్వై ఇతి కీర్తయేత్ । అథ మహావ్రతం చైవ పంథా ఏతచ్చ కీర్తయేత్ । అథాతః సంహితాయాశ్చ విదా మఘవది త్యపి । మహావ్రతస్యేతి తథా ఇషే త్వోర్జే ఇతీవహి । అగ్న ఆయాహి చే

త్యేవంశంనో శేషినీతిచ। అన్ధిశస్యనను మూర్ధా యో స్వద్ధిరి ద్విజపీన హి అథనిశా ప్రిశస్యామి పాచన నత్సరేతిచ। నాయానన జఘాన్య గాస్త్రా ఇత్యేనక్రీడేన నాత్। అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా అథాతో బ్రహ్మ ఇత్యపి। త చ్ఛందోయోగితిచపో చన్న నమో బ్రహ్మణ ఇత్యపి॥

33 ఋగ్వాదిపఠనేన దేవతాతృప్తిః

సూ॥ యదృచోఽధీతే పయఆహుతిభిరేవ తద్దేవాంస్తర్పయతి। యద్య జూంషి మధ్వాహుతిభిః। యత్సామాని మధ్వాహుతిభిః। యదథర్వాంగి రసస్సోమాహుతిభిః। యద్బ్రాహ్మణాని కల్పాన్ గాథా నారాశంసీరితిహాస పురాణానీత్యమృతాహుతిభిః॥ బ్రహ్మయజ్ఞస్యయునేన దేవతాస్తృప్యంతి క్షీరాద్యాహుతిభిః॥

34 ఋగ్వాదిపఠనేన పితృతృప్తిః

సూ॥ యదృచోఽధీతే పయసః కుల్యా అస్య పితౄన్ స్వధా అభిక్షరంతి। యద్యజూంషి ఘృతస్య కుల్యాః। యత్సామాని మధ్వః కుల్యాః। యదథ ర్వాంగిరసస్సోమస్య కుల్యాః। యద్బ్రాహ్మణాని కల్పాన్ గాథా నారాశంసీ రితిహాసపురాణానీత్యమృతస్య కుల్యాః॥ స్వధ్యాయాధ్యయనాదస్య మహద్భవతి। పి యసోఽసధ్యాః స్వధాభూతాః పితౄనుపతిష్ఠంతి। ఏవముక్తం తైత్తిరీయే॥

35 ఉపాకర్మవిధిః

ప్రిణవాద్యేతదంతం స్యాన్మధ్యమే నక్తరేణతు

36 గ్రామే బ్రహ్మయజ్ఞః

అధీతే మనసా గ్రామే బ్రహ్మయజ్ఞం కరోతి చేత్॥

37 మంత్రనియమః

సర్వాత్రోంకారముచ్చార్య శాఖోక్తమంత్రేషు వర్జయేత్। అమంత్రం ఛాంసి వై తద్వర్జ్యమజ్ఞత ప్రాణకర్మణి॥

38 అధ్యయనే కాలావధిః

సూ॥ సయావన్మన్యేత తావదధీత్యైత నమః కరిదధాతి। నమో బ్రహ్మ ణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచేన మోవాచస్పతయే నమో విష్ణవే మహతే కరోమి॥ వ్యా॥ సయావత్తా

లమేకాగ్రిమనసా ఆత్మానంమన్యేతతావత్కాలమేవా ధీయాతనదశా
న్యధ్యేతవ్యాఇతినియమః। ఏత చేతి వచనంనద్వైతయాపరిదధ్యాదిత్యేవ
మర్థం। ఏషాపితిర్వ్యాచ్యావ్రిధమాయాంశ్రుష్టత్వాచ్ఛ్రుతిదర్శనాచ్చ॥

39 అంజలిభేదః (తీర్థభేదః)

1. అంగుళ్యగ్రేదైవంతీర్థంస్వల్పాంగుళ్యోర్మూలేకాయం। మధ్యే
గుష్ఠాంగుళ్యోః పైత్రంమూలేష్వంగుష్ఠస్యబ్రాహ్మం॥

కనిష్ఠ దేశిన్యంగుష్ఠమూలాన్యగ్రంకరస్యచ। ప్రజాపతిపిత్రుబ్రహ్మ దేవతీ
ర్థాన్యనుక్రమాత్ ॥ వ్యా ॥ కనిష్ఠప్రదేశిన్యంగుష్ఠ మూలానికరస్యా
గ్రంచక్రమాత్ప్రజాపతి పిత్రుబ్రహ్మదేవతీర్థాని ॥

40 బ్రహ్మయజ్ఞస్యదక్షిణా

సూ॥ గృహేనేత్యయద్దదాతిసాదక్షిణా ॥ వ్యా ॥ పూర్వోక్త విధినా
గ్రామాద్బహిర్బ్రహ్మయజ్ఞం దేవర్ష్యాచార్యపిత్రు తర్పణంచ కృత్వా
గృహేనేత్యయద్దదాత్యతిథిభోజన భిక్షాదానాది సాబ్రహ్మయజ్ఞస్య దక్షి
ణాభవతి ॥

1 అయంతుబ్రహ్మయజ్ఞస్య భిక్షాదానాదిదక్షిణా ॥

1 పూర్వోక్తోపదేశనాద్యసంభవే

41 పిబ్రహ్మయజ్ఞస్య కర్తవ్యతా,

2 అనధ్యాయే అధ్యయననిషేధో

నబ్రహ్మయజ్ఞస్య-

సూ ॥ అథాపివిజ్ఞాయతే నయదితిష్ఠన్వ్రజన్నాసీనశ్శయానోవా యం
యంక్రతుమధీతే తే నతేనహాస్యక్రతునేష్టంభవతీతి ॥ వ్యా॥ "నశయానో
ధీయీతనాష్టమ్యాం" ఇత్యాదినిషేధో నిత్యస్వాధ్యాయస్యైవనబ్రహ్మ
యజ్ఞస్య ॥

1. కుర్యాత్తిష్ఠన్‌శయానోవా బ్రహ్మయజ్ఞసముంభవేత్ ॥

2. వేదోపకరణేచైవ స్వాధ్యాయేచైవనైత్యకే। నానురోధోస్త్యన
ధ్యాయేహోమమంత్రేషుచైవహి ॥

42 ఆచమనసంభవేవిధిః

[illegible] నామ్నా చ న్యూత [illegible] శక్నీత నాశుచిః। దేవతానామృషీ

ణాంచపిత్రూణాంచైవయత్నతః । కుర్వీతాలంబనంవాపి దక్షిణాశ్రవణస్య చ । యతోవిభవతోప్యేవం పూర్వాభావేతతఃపరం । నవిద్యమానే పూర్వోక్తే ఉత్తరప్రాప్తిరిష్యతఇతి ॥

43 కర్ణమహిమ

ఆదిత్యోవరుణస్సోమో వహ్నిర్వాయుస్తథైవచ । విప్రస్యదక్షిణేకర్ణే వర్తంతిదేవతాః ॥

44 బ్రహ్మయజ్ఞానధ్యాయః

మూ॥ విజ్ఞాయతే తస్యద్వావనధ్యాయౌయదాత్మాశుచిర్యద్దేశః ॥
వ్యా॥ తస్యబ్రహ్మయజ్ఞస్య ద్వావేవానధ్యాయౌ యదాత్మాశుచిస్సూతకే నమృతకేనవామలాదినావా । యదాచదేశో శుచిరమేధ్యాదినా తత్రోభయత్రైవేత్యర్థః ॥

1. దేశోశుచిస్స్వయంవాస్యాత్తదానధ్యాయఇష్యతే ॥

45 బ్రహ్మయజ్ఞఫలం

యశ్చాయంకురుతే బ్రహ్మయజ్ఞస్యవిధిముత్తమం । సర్వవేదాంగపారస్య ఫలమాప్నోతిసాధకః ॥

46 బ్రహ్మచారిణాపి బ్రహ్మయజ్ఞః కర్తవ్యః

స్నానసంధ్యాతర్పణ దేవతార్చనపర్యంతానికర్మాణి బ్రహ్మచారిణాపికర్తవ్యాని ॥ నిత్యంస్నాత్వాశుచిఃకుర్యాద్దేవర్షిపితృతర్పణం । దేవతాభ్యర్చనంచైవ సంధ్యోపాసనమేవచ ॥

47 ఉపనయనాదూర్ధ్వముపాకర్మణః ప్రాగ్బ్రహ్మయజ్ఞవిధిః

సావిత్ర్యాబ్రహ్మయజ్ఞోపితిస్యతాపదుపాకృతేః॥

48 బ్రహ్మయజ్ఞాభావేదోషాభావః

వైశ్వదేవంతథాశ్రాద్ధం బ్రహ్మయజ్ఞంచ సూతకే । నకుర్యాత్స్వయమన్యైశ్చకారయేన్నచసర్వథా ॥

49 సూతకేప్యత్యాజ్యకర్మాణి

కుర్యాత్పంచమహాయజ్ఞాన్ నిత్యాశిస్నాతకంవినా । నిత్యంనైమిత్తికం కామ్యం సూతకేపినహాపయేత్ ॥ నిత్యమౌపాసనం । నైమిత్తికముపరాగే

స్నానదానాదికం । కామ్యమాశ్వయుజి చండికాపూజనంచ సర్వథాత్యజేత్ । అన్యశకారమేదిత్యర్థః ।

50 బ్రహ్మయజ్ఞానంతరం దర్భత్యాగః

బ్రహ్మయజ్ఞేచయేదర్భాః తయేదర్భాఃపితృతర్పణే । హతామూత్రపురీషాభ్యాం తేషాంత్యాగోవిధీయతే ।

51 దర్భత్యాగనియమః

ఏకేపిండదానేచ తర్పణేస్నానకర్మణి । ఆచాంతస్సన్ప్రకుర్వీత దర్భవంత్యాజనంబుధః ।

52 దర్భత్యాగమంత్రః

యేషాంపితానచ భ్రాతానపుత్రోనాన్యగోత్రిణః । తేసర్వేతృప్తిమాయాంతుమయోత్సృష్టైఃకుశైస్తథా ॥

53 బ్రహ్మయజ్ఞానంతరంతర్పణస్యావశ్యకత్వం

ఋక్సామాథర్వశాఖోక్తాన్ జపేద్యన్మంత్రాన్యజూంషిచ । జపిత్వైవం తతఃకుర్యాద్దేవర్షిపితృతర్పణం । తేషామేవహి శ్రీగ్నేఽకుగ్రంతాసు సమాహితః ॥ తర్పణంచజలేనేతిప్రసిద్ధిః ॥

54 తర్పణస్యవైయర్థ్యం

1. నోదకేషుచపాత్రేషు నక్రుద్ధోనైకపాణినా । నోపతిష్ఠతి తత్తోయం నతుభూమౌప్రదీయతే ॥

2. తీరేస్థిత్వా జలేయస్తు ప్రయచ్ఛేదుదకంనరః । నోపతిష్ఠతితద్వారి పితౄణాంతన్నిరర్థకం ॥

55 తర్పణస్యసాఫల్యం

వసిత్వావసనంశుద్ధం స్థలేవిన్యస్యబర్హిషి । విధిజ్ఞస్తర్పణం కుర్యాన్నపాత్రేతు కదాచన ॥ పాత్రాద్వాజలమాదాయ శుభే పాత్రాంతరే క్షిపేత్ । జలపూర్ణేఽథవాగర్తే నస్థలేతువిబర్హిషి ॥

56 తర్పణాదిషు తిలకశూన్యలలాటత్వం

ఊర్ధ్వపుండ్రం త్రిపుండ్రంవా బ్రాహ్మణైః కర్మకర్తృభిః । వర్జయేత్తిలకంఫాలే శ్రాద్ధేచైవతుతర్పణే ॥ కృత్వాయస్తర్పణంశ్రాద్ధం మృదంవాభస్మచందనం । వ్యర్థంస్యాత్కురుతే మోహాత్సచగచ్ఛేదధోగతిం ॥

57 జలేతర్పణస్యావశ్యకత్వం

1 దేవతానాంపితౄణాంచజలేదద్యాజ్జలాంజలీన్। ఇతితదశుచిస్థలవిషయం॥

2 యత్రాశుచిస్థలం వాస్యాదుదకేదేవతాః పితౄన్ । తర్పయేత్తుతదా తా మమప్సుసర్వంప్రతిష్ఠితం ॥

58 రజోదుష్టనదీషు తర్పణనిషేధః

రజోదుష్టేషుచస్నానం వర్జ్యంనద్యాదిషుద్విజైః । కదరీతరజస్తాసాం సంధ్యోపాస్తించతర్పణం ॥

59 నదీనాంరజోదోషః.

1 సంప్రాప్తే శ్రావణేమాసే సర్వానద్యోరజస్వలాః । తాసుస్నానం నకుర్వీతవర్జయిత్వాతుజాహ్నవీం ॥

2 ద్విమాసంపరితస్సర్వాభవంతిహిరజస్వలాః । అప్రశస్తంతతస్స్నానం వర్షాదౌనవవారిణి ॥

3 గంగాచయమునాచైవ ప్లక్షజాచసరస్వతీ । రజసానాభిభూయంతే యేచాన్యేనదసంజ్ఞకాః ॥

4 గంగాయాంవిశేషః ॥ ప్రావృషి శ్రావణేమాసే త్ర్యహంగంగారజస్వలా । చతుర్థేహనిసంప్రాప్తే శుద్ధాభవతిజాహ్నవీ ॥

5 గ్రంథాంతరే ॥ సింహకర్కటయోర్మధ్యే సర్వానద్యోరజస్వలాః । తాసుస్నానంనకుర్వీత వర్జయిత్వాసముద్రగాః ॥

60 తర్పణేతిలవిశేషః

శుక్లైస్తుతర్పయేద్దేవాన్ఋషీన్ రక్తైస్తిలైర్జలే। పితౄంస్తర్పయే త్కృష్ణైస్తర్పయంత్సర్వతోద్విజః ॥

61 తర్పణేధార్యాణి.

1 పవిత్రంకౌశికంతామ్రంరాజితం హైమమేవచ । ధారయేద్దక్షిణే పాణౌ పవిత్రంచోత్తరోత్తరం ॥

2 అనామికాధృతంహేమ తర్జన్యాంరౌప్యమేవచ । కనిష్ఠికాధృతం ఖడ్గంతేనపూతోభవేన్నరః ॥

3 ఖడ్గమౌక్తికహస్తేన కర్తవ్యంపితృతర్పణం । మణికాంచనదర్భైర్వా నశుద్ధేన కదాచన । నచాత్రసముచ్చయః ॥

62 జీవపితృకేణవర్జనీయాని.

1 అనామికాధృతం హేమం తర్జన్యాం రౌప్యమేవచ । కనీయసా సపిత్రా చన ధార్యమితి కౌశికః ॥

2 పాదుకేచోత్తరీయంచ తర్జన్యాం రౌప్యమేవచ । నధార్యంతు సపిత్రా చజ్యేష్ఠభ్రాతరిజీవతి ॥

3 తాతేచభ్రాతరి జ్యేష్ఠే యస్యచైవతుజీవతి । నతస్యయూనాంతర్జన్యాం రజితస్యచధారణం ॥

4 పాదుకారోహణంచైవ యోగపట్టంతథైవచ । నజీవపితృకఃకుర్యాద్గయాశ్రాద్ధంతథైవచ ॥

63 తర్పణేతిలానాంప్రతినిధిః

నిత్యవిషయే

తిలానామప్యభావేతు సువర్ణరజతాన్వితం । తదభావేతుకుర్వీత దర్భైర్మంత్రైశ్చతర్పణం ॥

64 తిలగ్రహణవిశేషః

1 యద్యుద్ధృతం నిషించేత్తు తిలాన్సంమిశ్రయేజ్జలే । అతోఽన్యథాతు సవ్యేనతిలాగ్రాహ్యావిచక్షణైః ॥ ఏతదలోమకాభిప్రాయః ॥

2. పునస్తదేవాహ ॥ ఉద్ధృతజలేనపితృతర్పణే తిలాన్సంమిశ్రయేజ్జలే అనుద్ధృతజలేనతర్పణే వామహస్తేతిలాగ్రాహ్యాః ॥

3. లోమసంస్థాన్తిలాన్కృత్వాయస్తుతర్పయతేపితౄన్ । పితరస్తర్పితాస్తేనరుధిరేణమలేనవా ॥

65 తర్పణేతిలనిషేధః

పక్షయోరుభయోశ్చైవసప్తమ్యాంనిశి సంధ్యయోః । విద్యాపుత్రకళత్రార్థీతిలాన్పంచసువర్జయేత్ ॥

66 జీవపితృకకర్తవ్యతర్పణవిశేషః

నజీవపితృకఃకృష్ణైస్తిలైస్తర్పణమాచరేత్ । కేవలం సలిలైరేవ తర్పయేత్పితృతీర్థతః । యేభ్యఏవ పితాదద్యాత్తేభ్యోదద్యాజ్జలాంజలీన్ ॥

67 తర్పణేయజ్ఞోపవీతనియమః

సవ్యేనదేవాంత్సంతర్ప్యనివీతీతర్పయేదృషీన్ । తద్వైవప్రాచీనావీతీ సు

మంత్వాదీన్పితౄనథ ।

68 తర్పణాంజలిక్రమః

దేవాంశ్చ దేవతీర్థేన ఋషితీర్థేన వై ఋషీన్ । సుమంత్వాదీన్పితౄంశ్చైవ పితృతీర్థేన తర్పయేత్ ॥

69 దిఙ్నియమః

ప్రాఙ్ముఖస్తర్పయేద్దేవాన్ ఋషీనుత్తరదిఙ్ముఖః । సుమంత్వాదీన్పితౄన్పశ్చాత్తర్పయేద్దక్షిణాననః ॥

70 తర్పణజల వివరణం

దేవర్షీణాం తర్పణం కుర్యాజ్జలై రక్షతసంయుతైః । ఆచార్యాంశ్చ పితౄంశ్చైవ తర్పయేత్సతిలైర్జలైః ॥

71 పితృతర్పణక్రమః

సంబంధం ప్రథమం బ్రూయాన్నామ గోత్రమనంతరం । పశ్చాద్రూపం విజానీయాత్క్రమ ఏష సనాతనః ॥

72 తర్పణవిధిః

1 సజానుం దక్షిణం కృత్వా దేవాన్త్సంతర్పయేదృషీన్ । తద్వజ్జానుద్వయం చాథ జానూర్ధ్వం దక్షిణే పితౄన్ ॥

2 అపాం సమీపమాగత్య తర్పయేదథ దేవతాః । అథ బ్రహ్మయజ్ఞానంతరమిత్యర్థః ॥

3 అన్వారబ్ధేన సవ్యేన దక్షిణేన తు పాణినా । ఏవమంతాని తృప్యంతు చేత్యంతే ప్రతిమంత్రకం ధాతునైవాథ పరస్మైపదేన వచనం యథా । సించేత్ప్రజాపతిస్తృప్యత్విత్యపో దేవతీర్థతః । ధాతుః స తృప్తి కర్థాలింగం మంత్రాంతేషు ప్రయుజ్యతే । మంత్రైశ్చ తర్పిసస్తృప్యం త్వేత్యాదిభిరతః పరం । ప్రతిమంత్రం నివీతీ తు తర్పయే దృషితీర్థతః దేవతాస్తర్పయిత్వా తు కశ్యపప్రభృతీనథ । ఋషీన్ ద్వాదశ సంతర్ప్య సనకాదీంస్తథైవ చ । ప్రాచీనావీత్యథేదానీం తర్పయేత్పితృతీర్థతః । సుమంత్వాద్యాదిభిశ్చైవ ప్రతిమంత్రంచ పూర్వవత్ । ద్వితీయాంతేషు మంత్రేషు తర్పయామి పదం వదేత్ ॥ పితరం చాథ శర్మాణం గోత్రం సంతర్పయేత్క్రమాత్ ॥

73 తర్పణేమంత్రసంఖ్యా

త్రింశద్భిరేకేనోనైస్తు ద్వాదశశ్చ భవేత్తథా । త్రయోవింశతి వాక్యైస్తు దేవర్షీంశ్చ పితౄన్ క్రమాత్ ॥

74 తర్పణే దేవాః

సూ ॥ దేవతాస్తర్పయతి । ప్రజాపతి ర్బ్రహ్మా వేదా దేవాఋషయ స్సర్వాణి ఛందాంస్యోంకారో వషట్కారో వ్యాహృతయస్సావిత్రీ యజ్ఞా ద్యావాపృథివీఅంతరిక్షమహోరాత్రాణి సాంఖ్యాస్సిద్ధాస్సముద్రా నద్యో గిరయః క్షేత్రౌషధి వనస్పతి గంధర్వాప్సరసోనాగావయాంసిగావస్సాధ్యా విప్రాయక్షారక్షాంసి భూతాన్యేవమంతాని॥ ఏవమంతానీతి పృథఙ్మంత్ర ఏవ ॥

1. తర్పణంచైవదేవానాంతతఃకుర్యాత్ప్రదక్షిణం । ప్రజాపతిశ్చబ్రహ్మా చవేదాదేవాస్తథర్షయః । సర్వాణిచైవఛందాంసితథోంకార స్తథైవచ । వషట్కారోవ్యాహృతయస్సావిత్రీచ తతఃపరం । గాయత్రీ చైవయజ్ఞాశ్చ ద్యావాపృథివీ ఇత్యపి । అంతరిక్షంత్వహోరాత్రాణిచసాంఖ్యాఅతఃపరం । సిద్ధాస్సముద్రా నద్యశ్చ గిరయశ్చతతఃపరం । క్షేత్రౌషధి వనస్పత్యోగంధర్వాప్సరసస్తథా । నాగావయాంసిగావశ్చసాధ్యావిప్రాస్తథైవచ । యక్షారక్షాంసిభూతానీత్యేవమంతానికీర్తయేత్ ॥

75 తర్పణేఋషయః

సూ॥ అథఋషయశ్శతర్చినోమాధ్యమాగృత్సమదో విశ్వామిత్రో వామదేవోత్రిర్భరద్వాజోవసిష్ఠఃప్రగాథాః పావమాన్యఃక్షుద్రసూక్తామహాసూక్తాఇతి॥

1 అథోపవీతీ భూత్వాచ ఋషీంత్సం తర్పయేదపి । శతర్చినోమాధ్య మాశ్చగృత్సమదస్తథైవచ । విశ్వామిత్రోవామదే వ్రోత్రిర్భరద్వాజఏవచ । వసిష్ఠశ్చప్రగాథశ్చ పావమాన్యస్తతఃపరం । క్షుద్రసూక్తామహాసూక్తాః ॥

76 తర్పణే సనకాదయః

సనకశ్చసనందనః । సనాతన స్తథైవాత్రి సనత్కుమార ఏవచ కపిలాసురినామానావోఢుః పంచశిరకః ॥

77 సుమంత్వాదితర్పణం
(ఆచార్యతర్పణం)

సూ॥ ప్రాచీనావీతి ।సుమంతుజైమినివైశంపాయనపైలసూత్రభాష్య భారతమహాభారతధర్మాచార్యాజానంతిబాహవి గార్గ్యగౌతమశాకల్య బాభ్రవ్యమాండవ్యమాండూకేయగార్గీవాచక్నవీవడవాప్రాతిథేయీ సులభామైత్రేయీ కహోళంకౌషీతకం మహాకౌషీతకం పైంగ్యం మహాపైంగ్యం సుయజ్ఞం సాంఖ్యాయనమైతరేయం మహైతరేయంశాకలంబాష్కలం సుజాతవక్త్రమౌదవాహింమహౌదవాహిం సౌజామింశౌనకమాశ్వలాయనం యేచాన్యేఆచార్యాస్తేసర్వే తృప్యంత్వితి॥

1. ప్రాచీనావీతినాతచ్చకర్తవ్యమథతర్పణం । సుమంతు జైమిని వైశంపాయనః పైలసూత్రయుక్ । భాష్యభారతపూర్వంచ మహా భారత ఇత్యపి । ధర్మాచార్యా ఇమేసర్వేతృప్యంత్వితిచ కీర్తయేత్ । జానంతి బాహవిగార్గ్య గౌతమాశ్చైవశాకలః । బాభ్రవ్య మాండవ్య యుతో మాండూకేయస్తతఃపరం । గార్గీవాచక్నవీచైవవడవాప్రాతిథేయికా । సులభాయుక్తమైత్రేయీ కహోళంచతతఃపరః । కౌషీతకం మహాకౌషీతకం వైతత్పరేయేత్తతః । భారద్వాజంచ పైంగ్యంచ మహాపైంగ్యం సుయజ్ఞకం । సాంఖ్యాయనమైతరేయం మహైతరేయమేవచ । బాష్కలంశాకలంచైవ సుజాతవక్త్రమేవచ । ఔదవాహించసౌజామిం శౌనకంచాశ్వలాయనం । యేచాన్యేసర్వఆచార్యాస్తేసర్వేతృప్తిమాప్నుయుః ॥

78 తర్పణెపితరః

సూ ॥ ప్రతిపురుషం పితౄంస్తర్పయిత్వా ॥ అపసవ్యం తతఃకృత్వా స్థిత్వాచపితృదిఙ్ముఖః । పితౄన్దివ్యానదివ్యాంశ్చ పితృతీర్థేన తర్పయేత్ దివ్యాః వసురుద్రాదిత్యాః ॥

79 దివ్యపితృతర్పణవిధిః

వసూనుద్రాం స్తథాదిత్యాన్నమస్కారసమన్వితాన్ । తర్పయేదితిశేషః ॥

80 దివ్యపితరః

1 వసవః ॥ ధ్రువోధ్వరశ్చసోమశ్చ ఆపశ్చైవానిలోనలః । ప్రత్యూష

షశ్చవిభావశ్చవసవ్రాశాపరికీర్తితాః॥

2 రుద్రాః॥ అజైకపాదహిర్బుధ్న్యో విరూపాక్షోऽథరైవత । హరశ్చబ హురూపశ్చ త్ర్యంబకశ్చ మహేశ్వరః । సావిత్రశ్చ జయంతశ్చ పినాకీచా పరాజితః । ఏతేరుద్రాస్సమాఖ్యాతాఏకాదశసురోత్తమాః ॥

3 ఆదిత్యాః ॥ ఇంద్రోధాతాభగః పూషామిత్రోऽథవరుణోऽర్యమా । అం శుర్వివస్వాన్ త్వష్టావసవితావిష్ణురేవచ । ఏతేచద్వాదశాదిత్యాదేవానాం ప్రవరామతాః ॥ ఏతేదివ్యాఃపితరః॥

4 గంధాంతరే॥ కవ్యవాహనలస్సోమయమశ్చార్యమాతథా । అ గ్నిష్వాత్తాస్సుపర్ణాశ్చబర్హిషదస్సోమపేచ । యదిస్యాత్ప్రజ్ఞపిత్రాస ఏతా న్దివ్యాన్పిత్ౄంస్తథా॥

81 అదిన్యపితరః

ఆదౌపితాతథామాతాసాపత్నీజననీతథా । మాతామహస్సపత్నీకా ఆత్మపత్నీతతఃపరం । సుతభ్రాతృపితృవ్యాశ్చ మాతులాస్సభార్యకాః॥ దు హితాభగినీచైవదౌహిత్రోభాగినేయకః॥ పితృష్వసామాతృష్వసా మా తాభావుస్స్నుషా । శ్వశురశ్శ్వశ్రూభార్యాశ్చ స్యాలకోగురుఋత్విజః । ఏతే స్యుఃపితరస్తీర్థేతర్పణేచమహాలయే ॥

82 పితృతర్పణేవస్త్రాంజలిః

యత్రక్వచనసంస్థానాంక్షుత్తృష్ణోపహతాత్మనాం। తేషాంహిదత్తమ క్షయ్యమిదమస్తుతిలోదకం ॥

83 తర్పణంకర్తుమశక్తశ్చేత్ సంక్షేపతర్పణం

ఆబ్రహ్మస్తంబపర్యంతం జగత్తృప్యత్వితిబ్రువన్ । క్షితౌ పిత్ర్యేణాంజలీం స్త్రీంస్తుకుర్యాత్సంక్షేపతర్పణం॥

84 పితృతర్పణవిశేషః

1 భగిన్యశ్చాత్మనఃపితృః కేవలాస్తినోపవహి । పూజ్యాస్తు ర్పణే చాపితాసాంచపతియోషహి ॥ (పుణ్యపుత్రకామేశ్రీ॥

2 యదిమాతరిజీవత్యాం సాపత్నీజననీ తథా । తాంవర్జయే లామే

3 కుర్యాన్మాతరిజీవత్యాం పితామహ్యంతరం । పితృపత్న్యః ప మిత్తానస్యన్ప్రయోత్యేవలాన్యతాః ॥

85 సవర్ణానామేవతర్పణం

సవర్ణేభ్యోజలందేయంనాసవర్ణేభ్యఏవచ । నామగోత్రస్వధాకారైస్త ర్పయేత్ప్రత్యహంసుధీః ॥

86 దివ్యపితృతర్పణె అంజలిసంఖ్యా

తత్రస్వనామగ్రహణంపురుషంప్రతి । తిలోదకాంజలింస్త్రీన్ త్రీనుచ్చె చుక్త్వావినిక్షిపేత్ ॥

87 అదివ్యపితృతర్పణె అంజలిసంఖ్యా

1 బృహస్పతిః ॥ శిరఃపీణనార్థాయ దేవానాముపసర్జయేత్ । బ్రహ్మర్షీణాంయథాన్యాయ్యంసకృచ్ఛ్వాపిపితాజాయతే । పితౄణాంప్రీణనార్థాయతిప్రాపః పృథివీపతే ॥

2 వ్యాసః ॥ ఏకైకమంజలిందేవాః ద్వౌద్వౌతుసనకాదయః । అర్హంతిపితరస్త్రీన్ త్రీన్ స్త్రియశ్చైకైకమంజలిం । మాతృముఖ్యాశ్చయాస్తి సప్తానామప్యంజలిత్రయం । ... ఏకైకమన్యాసాం త్రీన్ ... చైవాంజలిం ...

3 నారాయణః ॥ ఏకైకం ... త్రీన్ ... సాంజలాంజలీన్ । ద్వౌద్వౌ ... తుశ్రుతిః త్రీన్ ... ॥

ఇత్యాద్యంజలిగతసంఖ్యాప్రతిపాదకవచనానినాశ్వలాయన శాఖావిషయాణి । యతిసంఖ్యావిశేషోసమూలయతేతత్ ... దేవేతిసిద్ధమితిబహుషు స్థలేషు ... ఆశ్వలాయనశాఖానాం దేవర్షిపితృతర్పణే ... సిద్ధం । యచ్చ ... నిబంధేషు « యేచాస్మాకం ... » ఇతి ... కల్పయిత్వాతిదను ... తివిశ్చయ ... ఉపపద్యత ఇతి । ... నికత్వాన్న ... దిభిర వ్యాఖ్యానాచ్చ ... మిత్యాస్తాం తావత్ ॥

88 తర్పణప్రదేశః

పితౄణాంచైవదేవానాంజలేనద్యాజ్జలాంజలీన్ । అసంస్కృతప్రమీతానాంస్థలేదద్యాజ్జలాంజలీన్ ॥

89 తిలతర్పణప్రదేశః

స్థలేవాపికుశే దేశేకుశాస్తీర్ణేచభాజనే । తామ్రాదికేచపర్ణేచతర్పయే త్పితిల్లైర్జలైః ।

90 తర్పణఫలం

తిలదర్భయుతంతోయంస్వధయాయత్ప్రదీయతే । తత్తోయమమృతం భూత్వాపితౄణాందత్తమక్షయం ॥

91 తర్పణకాలే తర్జన్యంగుష్ఠసంయోగేపరిత్యాజ్యః

భూమావాయస్తర్పణంకుర్యాల్లోహేకాంస్యేచమృణ్మయే । తర్జన్యంగుష్ఠయోగేనసపుత్రః పితృఘాతుకః ॥

92 దేవాదితర్పణే వ్యత్యాసాంజలిప్రాప్తదోషః

తర్ప్యతేయేనతీర్థేనగృహ్ణీయాత్తేనవై జలం । అన్యథాకురుతేయస్తునరకం ప్రతిపద్యతే ॥

93 తర్పణతారతమ్యం

పాణినై కగుణంప్రోక్తందర్భైశ్శతగుణంతతః । అయోమ్నః ఖడ్గపాత్రేణ పితౄణాంతర్పణంభవేత్ ॥

94 తర్పణేదర్భక్రమః

1 ప్రాగగ్రేషుసురాంస్తర్పేన్మనుష్యాంశ్చైవమధ్యమే । పిత్రాంస్తు దక్షిణాగ్రేషు చైకద్విత్రిజలాంజలీన్ ॥

2 కుశాగ్రైస్తర్పయేద్దేవాన్మనుష్యాన్కుశమధ్యమైః । ద్విగుణీకృత్య మూలాగ్రైః పితౄంస్తంతర్పయేద్ద్విజః ॥

95 న మగ్రహణం

శర్మాంతంబ్రాహ్మణస్యోక్తంవర్మాంతంక్షత్రియస్యతు । గుప్తాంతం చైవవైశ్యస్య దాసాంతంశూద్రజన్మనః ॥

96 తర్పణసంప్రదాయే ప్రమాదపతితాని

దేవతాస్తర్పయతీతిఖండేఅగ్నివిష్ణుగ్రహణం । ఋషితర్పణేసనకాదిగ్రహణం । సుమంత్వాదితర్పణేద్వితీయాగస్త్యగౌతమాదిగ్రహణం । శాకల్యాదిగ్రహణంచసర్వంప్రమాదికమేవేతిప్రయోగముక్తావళ్యాంసిద్ధాంతితం ॥

97 గృహేతిలతర్పణనిషేధః

1 సప్తమ్యాంరవివారేచగృహేజన్మదినేతథా । పుత్రమిత్రకళత్రార్థీనకుర్యాత్తిలతర్పణం ॥

ర్పణంతద్గృహీభవేత్ ॥

97 తిలతర్పణనిషేధః (నిత్యే)

సప్తమ్యాంరవివారేచగృహజన్మర్క్ష దివసేషుచ॥తిలతర్పణంనకుర్యాదిత్యర్థః

2 గృహేనిషిద్ధం సతిలంతర్పణంసర్వదాపిచ ॥

3 అర్కేశుక్రేత్రయోదశ్యాం మఘాయాంనిశిసంధ్యయోః । గృహే కృత్వాగృహజన్మర్క్షేనకుర్యాత్తిలతర్పణం ॥

4 భానువారేభౌమవారేనందాభృగుమఘాసుచ । త్రయోదశ్యాం తునక్షత్రేభరిణ్యాంకృత్తికాసుచ । అయనద్వితయే చైవ చతుర్ష్వపి యుగాదిషు । పిండదానంమృదాస్నానం నకుర్యాత్తిలతర్పణం॥

99 తిలతర్పణనిషేధావధిః (వివాహాదౌ)

వివాహేచోపనయనేచౌలేసతియథాక్రమం । వర్షమర్ధంతదర్ధం తునైత్యకేతిలతర్పణం॥ నకుర్యాదితిశేషః ॥

100 నిషిద్ధదినేపితిలతర్పణస్యావశ్యకత్వం

1 ప్రేతపక్షే వ్యతీపాతేసంక్రాంతౌతిథిపర్వసు ॥ నిషిద్ధేపితిథౌవారే కర్తవ్యం తిలతర్పణం ॥

2 నద్యాంతీర్థవిశేషేషు ప్రేతకార్యేతథైవచ । నిషిద్ధేపిదినేకుర్యాత్పిండదానంతిలోదకం ॥ పా ॥ కృతోద్వాహోపి కుర్వీత తర్పణంతిలసంయుతం ॥

3 ప్రేతపక్షేచ గంగాయాం ఉపరాగే తథైవచ । కృతోద్వాహోపికుర్వీత తర్పణంతు తిలైస్సహ ॥

101 శ్రాద్ధాదౌతిలతర్పణం

వ్యతీపాతేచసంక్రాంతౌయుగమన్వంతరాదిషు । తర్పయిత్వాపితౄన్సర్వాన్ శ్రాద్ధం కుర్యాత్ప్రయత్నతః ॥

1(2 శ్రాద్ధాంతేతిలతర్పణం

1 పక్షశ్రాద్ధేహిరణ్యేచ పశ్చాద్దద్యాత్తిలోదకం । తథాచైవాష్టకే శ్రాద్ధే శ్రాద్ధేచైవానుమాసికే ॥

2 కృత్వాతుమాసికంశ్రాద్ధంసపిండీకరణాత్పరం । వైశ్వదేవం తతఃకుర్యాత్తర్పణంతిలసంయుతం॥

103 దర్శాదిషుతిలతర్పణం

దర్శే తిలోదకం దద్యాత్ సంక్రాంతౌ శ్రాద్ధద్వాదశ్యాం మహాలయే । అబ్దికేన పరం పూర్వ ర్వాగపరే మాసి తిలోదకం ॥

104 పరదినే తిలతర్పణం శ్రాద్ధాంగమితి తర్పణం

1 తీర్థశ్రాద్ధే గయాశ్రాద్ధే పిత్ర్యశ్రాద్ధే చ మహాలయే । పరేహని ద్విజః కుర్యాత్ తర్పణం తిలసంయుతం ॥

2 పక్షశ్రాద్ధం తు నిర్వృత్య తర్పణం స్యాద్ద్వితీయదినే । సామాన్యమహాలయే దద్యాత్ పరేహని తిలోదకం ॥

105 శ్రాద్ధాంగతర్పణే అపవాదః

వృద్ధిశ్రాద్ధే సపిండే చ ప్రేతశ్రాద్ధానుమాసికే । పరేహని విమోహాత్ యః న కుర్యాత్తిలతర్పణం ॥

106 శ్రాద్ధే నిత్యతర్పణం

పిత్రోః ప్రతివార్షికే ప్రత్యబ్దికే తర్పణం తు కథం భవేత్ । జలేనైవ ప్రకుర్వీత నివృత్తే పితృకర్మణి ॥ శ్రాద్ధం కృత్వా తు విధివత్ వైశ్వదేవాదికం తతః । బ్రహ్మయజ్ఞం తతః కుర్యాత్ తర్పణం తు తిలైర్వినా ॥

107 శ్రాద్ధాంగతర్పణక్రమః

తతః పరేహ్ని కుర్వీత తర్పణం పూగపుష్పసన్నిభైః । తచ్ఛేషైః పిండదర్భైస్తు ప్రాచీనావీతినా సవ్యేన ॥ విశేషః ॥ స్నాత్వా ప్రాతః సమాసాద్య పాద్యం హస్తే ప్రవిశ్య కుశాసనే । సంతర్పయేత్ పితౄన్ స్వగోత్రాన్ తత్ర చ ధారయేత్ ॥

108 శ్రాద్ధాంగతర్పణకాలః

శ్రాద్ధం కృత్వా తు పూర్వేద్యుః ప్రాతః స్నాత్వా పరేహని । పితౄంశ్చైవాథ సంతర్ప్య పశ్చాత్ సంధ్యాదికాః క్రియాః ॥

109 శ్రాద్ధాంగతర్పణకాలఫలం

1 తర్పణం త్వమృతం ప్రాతః ద్వితీయే ప్రహరే పయః । తృతీయే జలమిత్యాహుః చతుర్థే రుధిరం భవేత్ ॥

2 యస్తు తర్పయతే ప్రాతః కృత్వా శ్రాద్ధం పరేహని । పితరస్తృప్తిమాయాంతి న చ కుర్వంతి వైధృవం ॥

110 శ్రాద్ధాంగతర్పణాకరణదోషః

పరేద్యుశ్శ్రాద్ధకృన్మర్త్యో యోనతర్పయతేపితౄన్ । అతృప్తాఃపితర స్తస్యశాపందత్త్వావ్రజంతిచ॥

111 పిత్రోర్ద్విషయుపవశ్రాద్ధాంగతర్పణం

శ్రాద్ధాంగతర్పణంకుర్యాత్సతిలంతుపరేహని । పిత్రోర్ద్వ్యషయుపవస్యా న్నచాన్యవిషయోభవేత్॥

112 జీవపితృకస్యమాతృశ్రాద్ధాంగతర్పణావసరః

1 జీవమానఃపితాయస్యమాతాయదివిపద్యతే । మాతుశ్శ్రాద్ధంసుత కుర్యాన్నకుర్యాత్తిలతర్పణం

2 శ్రాద్ధాంగతర్పణంమాతుస్తద్దినేవాపరేహని। సజీవపితృకఃకుర్యాది త్యుద్దాలకోబ్రవీత్॥

113 రాత్రౌతర్పణనిషేధః

1 సకృతానిపరిమాదాచ్ఛేత్త్వాతఃకర్మాణియానిచ । రాత్రావపిచ కార్యాణివినాసారంచతర్పణం॥

2 రాత్రౌపరిహరపర్యంతందివాకర్మాణికారయేత్ । అవగాహంచ సారంచబ్రహ్మయజ్ఞంచవర్జయేత్ ॥

3 దివోదితాఃక్రియాఃకార్యారాత్రావపియథాక్రమం । అవగాహంవి నాసారంబ్రహ్మయజ్ఞంచతర్పణం ॥

4 దివ్యోదితానికర్మాణిపరిమాతాచ్ఛృతానివై । శర్వర్యాః ప్రథమే యామేతానికుర్యాద్యథాక్రమం॥

114 రాత్రౌతర్పణవిధిః

ఆచార్యాఃకేచిదిచ్ఛంతిరాత్రావపిచతర్పణం । తద్యజుశ్శాఖినాంప్రప నాన్యేషాంతువిధీయతే ॥

115 వస్త్రనిష్పీడనం

మధ్యాహ్నేతర్పణాదూర్ధ్వంవస్త్రనిష్పీడనంభవేత్॥ అతిబహ్వృచా నాంప్రాచీనావీతీ- అన్యేషాంనివీతి । ఇదంచతీరంగాబహిర్బ్రహ్మయజ్ఞేకృ తేకార్యంగృహేనిషిద్ధం॥

116 స్వాధ్యాయజపహోమాదిష్వధోవాతాదిసంభవే విధిః

1 స్వాధ్యాయే సమున్నే చ అధోవాతాదిసంభవే మూత్రపురీషమూత్రక ప్రశ్నహాసేన్నతభాషణే సమిత్తేష్వేషు సర్వేషు కర్మణి ర్యన్నుపస్పృశేత్ ॥

2 మూత్రం వాథ మలం హిత్వా యస్స్నాత్వా విసృజేద్యది । ఆజంఘం మూత్రికే పాదౌ వా జానుకం శోధయేన్మృదా ॥

కసుప్త్వా క్షుత్వా చ భుక్త్వా చ ష్ఠీవిత్వోక్త్వానృతం వచః । పీత్వాపోఽధ్యేష్యమాణశ్చ ఆచామేత్ప్రయతశ్శుచిః ॥

4 క్షుతే నిష్ఠీవనే సుప్తే పరిధానేఽశ్రుపాతనే । పంచస్వేతేషు చాచామేత్ శ్రోత్రం వా దక్షిణం స్పృశేత్ ॥

5 చాండాలాదీన్ జపే హోమే స్పృష్ట్వాచామేద్ద్విజోత్తమః । శ్వాదీన్ స్పృష్ట్వా తథా శూద్రాన్ దక్షిణం శ్రవణం స్పృశేత్ ॥

దక్షిణశ్రోత్రస్పర్శనం మార్జనాసంభవే వేదితవ్యం । అథవా బోధాయనోక్త్యా కర్ణస్పర్శనం ... పరిధాయోపస్పృశేదార్ద్రం తృణం భూమిం గోమయం వా స్పృశేత్ ॥

ఇతి స్వాధ్యాయాదిప్రకరణం సమాప్తం

శ్రీః

యమతర్పణం

ఆచమ్య ॥ ప్రాణానాయమ్య ॥ ఏవంగుణ... శుభతిథౌ । శ్రీమాన్... ...గోత్రస్య ... శర్మణః ... సిద్ధ్యర్థం । సమస్తపాపక్షయద్వారా ... యమబాధానివృత్త్యర్థం ... దక్షిణాభిముఖో భూత్వా దేవతీర్థేన తిలమిశ్రితజలం దద్యాత్ ॥ యమం తర్పయామి ॥ ధర్మరాజం తర్పయామి ॥౨॥ మృత్యుం తర్పయామి ॥౩॥ అంతకం తర్పయామి ॥౪॥ వైవస్వతం తర్పయామి ॥౫॥ కాలం తర్పయామి ॥౬॥ సర్వభూతక్షయం తర్పయామి ॥౭॥ ఔదుంబరం తర్పయామి ॥౮॥ దధ్నం తర్పయామి ॥౯॥ నీలం తర్పయామి ॥౧౦॥ పరమేష్ఠినం తర్పయామి ॥౧౧॥ వృకోదరం తర్పయామి ॥౧౨॥ చిత్రం తర్పయామి ॥౧౩॥ చిత్రగుప్తం తర్పయామి ॥౧౪॥

[illegible] । ఇదానీం యమతర్పణం కృష్ణాంగారచతుర్దశ్యాం నియమతః కార్యం । తత్ర కృష్ణాంగారచతుర్దశ్యామితి తిథినిర్ణయే విశేషః ॥

1 యమతర్పణకాలః

దీపోత్సవచతుర్దశ్యాం కార్యం చ యమతర్పణం । కృష్ణాంగార చతుర్దశ్యామపి కార్యం తథైవ చ ॥

2 యమతర్పణనియమః

దక్షిణాభిముఖో భూత్వా తిలైః సవ్యం సమాహితః । దేవతీర్థేన దేవత్వాత్ తిలైః ప్రేతాధిపో యతః ॥

3 యమనామాని

యమాయ ధర్మరాజాయ మృత్యవే చాంతకాయ చ । వైవస్వతాయ కాలాయ సర్వభూతక్షయాయ చ । ఔదుంబరాయ దధ్నాయ నీలాయ పరమేష్ఠినే । వృకోదరాయ చిత్రాయ చిత్రగుప్తాయ తే నమః ॥

4 యమతర్పణఫలం

యత్ర క్వచన నద్యాం హి స్నాత్వా కృష్ణచతుర్దశీం । సంతర్ప్య ధర్మరాజానం ముచ్యతే సర్వకిల్బిషైః ॥ ఇతి యమతర్పణప్రకారః ।

శ్రీః

భీష్మతర్పణం

ఆచమ్య । ప్రాణానాయమ్య । ఏవంగుణ......సిద్ధ్యర్థం । మమ సమస్తపాపక్షయద్వారా దీర్ఘాయుష్య ప్రాప్త్యర్థం । మాఘశుక్లాష్టమ్యాం భీష్మతర్పణం కరిష్యే ॥ వైయాఘ్రపాదగోత్రాయ సాంకృతిప్రవరాయ చ । గంగాపుత్రాయ భీష్మాయ ప్రదాస్యేఽహం తిలోదకం । అపుత్రాయ దదామ్యేతజ్జలం భీష్మాయ వర్మణే ॥ ఇతి ప్రకారేణ భీష్మతర్పణం కుర్యాత్ ॥

భీష్మతర్పణకాలః ఫలం చ

శుక్లాష్టమ్యాం తు మాఘస్య దద్యాద్భీష్మాయ యో జలం । సంవత్సరకృతం పాపం తత్క్షణాదేవ నశ్యతి ॥ ఇతి భీష్మతర్పణప్రకారః ॥

శుద్ధపత్రిక.

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
2	23	దేవస్వ	దేవస్య
4	19	బ్రహ్మయద్గంజ్ఞాంగ	బ్రహ్మయజ్ఞాంగ
12	19	స్త్రీభిః	స్త్రీభిః
17	15	పూర్వోక్తోపదేశ	పూర్వోక్తోపవేశ
19	4	యేదర్భాః తే యేదర్భాః	యేదర్భా యేదర్భా
19	13	స్మృంతాన్యజూంషి	స్మృంతాన్యజూంషి
20	20	స్త్రీరై	స్త్రీలై
25	1	వసర్వ్రాశా	నసర్వ్రాష్టా
26	21	తదనుగోధేన	తదనురోధేన
27	27	సకుర్యా	నకుర్యా

హేమరౌప్యమయం తామ్రపాత్రం కాంస్యసముద్భవం । పిత్రూణాం తర్పణే పాత్రం మృణ్మయంతు పరిత్యజేత్ ॥

ఇది 60 వ పేజీకిం తరువాతదిగ చేర్చుకొనవలెను.

[illegible]

బ్రహ్మయజ్ఞతర్పణములు, సంధ్యావందన [illegible]
ఆవశ్యకమైనవియు, బ్రాహ్మణులందరిచే దినదినము [illegible]
జరుపుటచే ప్రతిదినమును వేదవేదాంగములు పఠించినఫలమును, ముఖ్య [illegible]
ప్రాణులకును తర్పణమొసర్చినఫలమును లభించును గనుక [illegible]
కమునిరూపించి యాశ్వలాయనబ్రహ్మయజ్ఞతర్పణప్రయోగమును నిర్గ్రంథమును తప్పులు
లేకుండ లిఖించి, విశ్వేశ్వర [illegible] కాపురస్థులును ఋగ్వేదాభిమానులునగు చిత్తలూరి
శంకరజగన్నాథరావు [illegible] గారి [illegible] గారి ద్రవ్యసహాయ
ముచే ముద్రింపించినాము. ఇంతవరకు [illegible] ప్రయోగగ్రంథ
ములన్నిటి పరిశీలించి, ఆంధ్రదేశీయ బ్రాహ్మణసంప్రదాయమును ననుసరించి వ్రాయబడిన
తత్తత్కర్మకరణసుబోధకములగు [illegible] సమగ్రముగ [illegible] బడినవి. ఇట్టి ఆ
శ్వలాయనగృహ్యకర్మప్రయోగమును [illegible] కర్మములను [illegible]
హితముగా వ్రాసియున్నాము. అంతవరకు [illegible]
[illegible] ఋగ్వేదగృహ్య [illegible] ఆశ్వలా
యనగృహ్యకర్మప్రయో [illegible]
[illegible] ప్రయోగము [illegible], ప్రయోగ [illegible] ము, [illegible]
[illegible] ప్రదీపిక [illegible]
[illegible]
[illegible] ఋగ్వే [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ఋగ్వేద [illegible] ప్రయోగము [illegible] ఋగ్వేద [illegible]
[illegible] ప్రయోగము [illegible] ప్రయోగము [illegible]
[illegible]

ఈ గ్రంథములు గోదావరిజిల్లా [illegible]
లగు గ్రంథలేఖకులకు వ్రాసి తెప్పించుకొనగోరినాము

[illegible], గ్రంథలేఖకులు

భాగవతుల విశ్వనాథశాస్త్రి భాగవతుల బ్రహ్మన్నశాస్త్రి

సీ॥ సంతతకరుణారసస్వాంతుడై నమా పంకజాక్షి [illegible]
హోమములు [illegible] సర్వ [illegible]
శ్రీసుబ్బరాయాఖ్య [illegible] జనమందారు [illegible]
భాగ్యసుపుత్రసత్పౌత్రవంతునిజేసి [illegible]
సకలవిద్యలనొసగి [illegible] । ధైర్యసుజ్ఞానచాతుర్యశౌర్యముల ।
సకలసద్గుణసందోహసంయుతునిగ । జేసి రక్షించు [illegible]

11016